

Дундговь аймаг дахь
Төрийн аудитын газар

ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

“УЛС, ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН 2022 ОНЫ ХӨРӨНГӨ
ОРУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР ДҮН”-д
ХИЙСЭН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН АУДИТЫН ХУРААНГУЙ ТАЙЛАН

АУДИТЫН КОД: /ДУА-2023/28-10-ШТА-ГА/

Дундговь дахь Төрийн аудитын
газрын дарга, тэргүүлэх аудитор
Р.Мөнхтогтох Утас: 70592439

Аудитын менежер: Х.Наранцацрал
Утас: 70592225

Цахим хаяг: dundgovi@audit.gov.mn

Ахлах аудитор Т.Батсайхан

Аудитор Б.Гантуяа Утас: 7059-2208,

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт
мэдээллийг дараах хаягаар авна уу. Цахим
хуудас: www.audit.mn

**“УЛС ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН 2022 ОНЫ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР ДҮН”-Д ХИЙСЭН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН АУДИТЫН
ХУРААНГУЙ ТАЙЛАН**

Огноо: 2023.05.16

Нэг. Ерөнхий мэдээлэл

Аудитын код:	ДУА-2023/48-10-ШТА-ГА	Шалгагдсан байгууллага, нэгжийн нэр:	Аймгийн Засаг дарга, АЗДТГ-ын ХОХБТХ, ГХБХБГ.
Аудитын нэр:	“Улс, орон нутгийн төсвийн 2022 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн”		
Аудит хийсэн бүтцийн нэгжийн нэр:	Дундговь аймаг дахь Төрийн аудитын газар	Аудит хийсэн баг, албан тушаалтан:	Аудитын 3-р нэгж

Хоёр. Аудитын үр дүн:

2.1 Аудитын зорилго, хамрах хүрээ:

Улс, орон нутгийн төсвийн 2022 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүнд гүйцэтгэлийн аудит хийж, дүгнэлт гарган зөвлөмж боловсруулж, дүнг холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд танилцуулж, иргэд олон нийтэд мэдээлэхэд аудитын зорилт чиглэгдсэн.

Уг зорилтыг хангахын тулд дараах чиглэлээр аудитыг гүйцэтгэсэн. Үүнд:

- ✓ Хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээг хууль, хөгжлийн бодлогын баримт бичигтэй нийцүүлэн төлөвлөсөн эсэх?
- ✓ Хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа хуульд нийцсэн эсэх?
- ✓ Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалт үр дүнтэй хэрэгжсэн эсэх?

Аудитыг Дундговь аймагт 2022 онд улс, орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр санхүүжүүлсэн хөрөнгө оруулалт төсөл, арга хэмжээний төлөвлөлт, ТЭЗҮ, зураг төсөл, магадлалын дүгнэлт, гүйцэтгэгчтэй байгуулсан гэрээ, түүний хэрэгжилт, олгосон санхүүжилт, эрх бүхий байгууллагаас хяналт хийсэн ажлын тайлан болон төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилт үр дүн, баталгаажуулсан ажлын гүйцэтгэлд үндэслэн хийсэн.

Аудитыг АДБОУБ (INTOSAI)-ын Стандартын хорооноос баталсан АДБОУС-100, АДБОУС-300, АДБОУС-3000-д нийцүүлэн баталсан Монгол Улсын Төрийн аудитын стандарт MNS 6817-1:2020 “Төрийн аудит, Тулгуур зарчим”, MNS 6817-5:2020 “Төрийн аудит, Гүйцэтгэлийн аудитын тулгуур зарчим”, MNS 6817-7:2020 “Төрийн аудит. Гүйцэтгэлийн аудит” стандартад заасан зарчим, арга зүйд нийцүүлэн, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2020 оны А/106 дугаар тушаалаар баталсан “Төрийн аудитын байгууллагаас аудит хийх журам”-ын дагуу холбогдох албан тушаалтнуудтай ярилцлага хийх, асуулга лавлагаа, тодруулга болон судалгаа авах, харьцуулах, нэгтгэх, дүн

шинжилгээ хийх зэрэг аудитын арга зүйг ашиглан аудитын хөтөлбөрт дурдсан хугацаанд нотлох зүйл цуглуулж, аудитын дүгнэлт, зөвлөмжийг боловсруулсан.

2. Аудитын дүн: Бүлэг 1.

А. Хариулт 1: А.Хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээг хууль, хөгжлийн бодлогын баримт бичигтэй нийцүүлж төлөвлөсөн байна

А.1 Монгол Улсын үрт болон дүнд хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичигтэй 18 төсөл арга хэмжээ үялдаагүй байна.

Монгол Улсын 2022 оны Төсвийн тухай хуулиар Дундговь аймагт улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар нийт 80,549.3 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 28 төсөл арга хэмжээнээс тайланд онд 17,622.4 сая төгрөгөөр санхүүжүүлэхээр төлөвлөсөн байна. Дээрх 2022 онд хэрэгжих нийт төсөл арга хэмжээний 68,473.3 сая төгрөгийн 19 төсөл арга хэмжээ эрх шилжээгүй, 12,076.0 сая төгрөгийн 9 төсөл арга хэмжээ эрх шилжиж ирсэн байна.

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын нийт хэрэгжих 72,499.3 сая төгрөгийн 25 төсөл арга хэмжээ “Алсын хараа-2050”, 66,577.1 сая төгрөгийн 21 төсөл арга хэмжээ нь “Аймаг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл/2021-2025/”, 68,077.1 сая төгрөгийн 20 төсөл арга хэмжээ нь “Аймгийн хөгжлийн 2022 оны жилийн төлөвлөгөө”-д тусгагдсан байна.

Харин 8,050.0 сая төгрөгийн 3 төсөл арга хэмжээ нь “Алсын хараа-2050”, 13,972.2 сая төгрөгийн 7 төсөл арга хэмжээ нь “Аймаг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл /2021-2025/”, 12,472.2 сая төгрөгийн 8 төсөл арга хэмжээг “Аймгийн хөгжлийн 2022 оны жилийн төлөвлөгөө”-нд тус тус тусгаагүй байна.

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчаас улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх 28 төсөл арга хэмжээний саналыг Сангийн яам болон бусад төсвийн ерөнхийлөн захирагч нарт хүргүүлсэн боловч дээрх төсөл арга хэмжээний саналд үндэслэгдээгүй 3 төсөл арга хэмжээ батлагдаж ирсэн байна. Энэ нь тайлант онд батлагдаж, эрх шилжиж ирсэн нийт төсөл арга хэмжээний төсвийн 24.8 хувийг эзэлж байна.

Иймд УТХО-оор хэрэгжүүлэх төсөл арга хэмжээний саналыг хүргүүлэхдээ Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.3¹-т заасныг баримталж байх нь зүйтэй байна

А.2 Төсөл арга хэмжээний эдийн засгийн үр ашгийг тооцож төлөвлөөгүй байна.

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2022 онд хийгдэх эрх шилжиж ирсэн 9 төсөл арга хэмжээ нь хуулийн этгээдийн өмчлөлд шилжих боломжтойгоор төлөвлөсөн байна. Шинээр болон шилжих хөрөнгөөр хийгдсэн 6 барилга байгууламжийн 4 барилга байгууламжийг Сангийн сайдын 2018 оны 295-р тушаалаар баталсан журмын дагуу үнэлж, эрэмбэлсэн байна.

Харин төсөл арга хэмжээний нийгэм, эдийн засгийн үр ашгийг тооцоогүй, үндсэн хөрөнгийн ашиглалттай холбоотой урсгал зардал, орон тоо, санхүүжүүлэх эх үүсвэр зэрэг холбогдох тооцоо болон төсөвт нөлөөлөх ачааллын талаарх дүгнэлтийг гаргаагүй, техник, эдийн засгийн үндэслэл хийгдээгүй байна.

Эрх шилжиж ирсэн 6 барилга байгууламж, 3 тоног төхөөрөмж нийт 9 төсөл арга хэмжээ байгаагаас 6 барилга байгууламжийн зураг төсвийн үнийг батлуулсан боловч “Гудамж, талбайн тохижилт, ногоон байгууламж”, “Наадмын талбайн дуусгал”-ын зураг төсөл боловсруулах ажлын даалгавар, баталсан зураг төсвийг боловсруулсан огноо тодорхойгүй байна.

Иймд УТХО-оор хийгдэх төсөл арга хэмжээг эрэмбэлэхдээ нийгэм, эдийн засгийн үр ашиг, шинээр ашиглалтад орж байгаа үндсэн хөрөнгийн ашиглалттай холбоотой урсгал зардал, орон тоо түүнийг санхүүжүүлэх эх үүсвэр, төсөвт нөлөөлөх ачааллыг тооцож, холбогдох журмын шалгуурыг хангасан ТАХ-г хэрэгжүүлж ажиллах шаардлагатай

Б. Хариулт 2: Хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа хуульд нийцэж байна

Б.1 Худалдан авах ажиллагааг хуулийн дагуу зохион байгуулсан байна.

Дундговь аймагт улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжих 12,076.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 9 төсөл арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулах эрх шилжиж ирсэн байна.

Үүнээс 4,800.0 сая төгрөгийн 3 төсөл арга хэмжээг 2019 онд, 7,276.0 сая төгрөгийн 5 төсөл арга хэмжээг 2022 оны эхний улиралд худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулахаар эрх шилжүүлсэн байна.

Шинээр эхлэх төсөл арга хэмжээний тайлант онд хэрэгжих 6 төсөл арга хэмжээнээс он дамжин хэрэгжих 4 төсөл арга хэмжээ байна. 2022 онд шинээр эрх шилжин ирсэн нийт 6 төсөл арга хэмжээний хувьд эрх шилжин ирсэн хугацаанаас хойш 41-83 хоногийн дараа, үнэлгээний хороо байгуулах төлөвлөсөн өдрөөс хойш 5-47 хоногийн дараа үнэлгээний хороо байгуулж хугацаа алдсан байна.

Гэрээ байгуулахаар төлөвлөсөн хугацаанаас 58-76 хоногийн дараа төсөл арга хэмжээнүүдэд гэрээ байгуулах эрх олгосон байна. Сайнцагаан сумын 150 ортой цэцэрлэгийн барилга, Их соёл-Эх үндэс төсөл хөтөлбөрийн хугацаа 72-76 хоногоор буюу 2 сараас дээш хугацаагаар хэтэрсэн байна.

Төлөвлөсөн хугацаанаас 7-12 хоногийн дараа тендерт шалгарсан компанитай гэрээ байгуулсан байна.

Иймд ХАА-нд мөрдөх хугацааг төлөвлөхдөө төсөл арга хэмжээний цар хүрээ, онцлог шинж чанар, худалдан авах ажиллагаанд мөрдөх журам, санхүүжилтийн хуваарь зэргийг харгалзан үзэж байх, төлөвлөгөөний дагуу ХАА-г зохион байгуулж байх шаардлагатай

Б.2 Зарим төсөл арга хэмжээний гүйцэтгэл удаашралтай байна.

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар санхүүжигдэх 1,940.5 сая төгрөгийн гэрээний дүнтэй “Наадмын талбайн дуусгал”-ын барилга, байгууламжийг 2019 оны 08 дугаар сарын 07-ноос эхлүүлэн 2020 оны 10 дугаар сарын 26-д хүлээлгэн өгөхөөр анхны гэрээ байгуулагдсан, цар тахлын улмаас хилийн хориг тавигдсан шалтгаанаар гэрээг 2 удаа сунгаж, барилгын ажлыг гүйцэтгэж хүлээлгэн өгсөн байна.

Бусад 2022 онд хэрэгжиж дуусах 3 төсөл арга хэмжээний гэрээний хугацааг 2023 онд гүйцэтгэж дуусгахаар сунгасан байна. “Говь-Угтаал сумын Спорт залны барилга, “Эрдэнэдалай сумын хатуу хучилттай авто замын ажил” эрх шилжиж ирсэн байна. “Говь-Угтаал сумын спорт заалны барилга”-ын ажил 853.2 сая төгрөгийн төсөвтэй 29 хувийн гүйцэтгэлтэй ба ажлыг гүйцэтгэгч “Бум констракшн” ХХК нь 2019, 2020 онд олон ажил зэрэг гүйцэтгэсэн шалтгаанаар ажил нь хийгдээгүй, 2021 онд улсын төсөвт санхүүжилт батлагдаагүй байна.

Б.3. Санхүүжилтийг хууль, журамд нийцүүлэн олгосон байна.

Б.3.1 Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хийгдэх эрх шилжиж ирсэн 9 төсөл арга хэмжээ нь 12,076.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй. Монгол Улсын 2022 оны Төсвийн тухай хуулиар тайланд онд тус төсөл арга хэмжээнүүдийг санхүүжүүлэх 4,113.6 сая төгрөг батлагдсан байна. Тайлант онд гүйцэтгэлийг үндэслэн гэрээнд заасан хугацаанд 2,997.7 сая төгрөгийн санхүүжилтийг олгосон

байна. "Их соёл-Эх үндэс" төсөл хөтөлбөрийн 997.4 сая төгрөгийн төсөл арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааг Дундговь аймагт зохион байгуулсан бөгөөд 199.1 сая төгрөгийн тоног, төхөөрөмжийг Говь-Сүмбэр аймгийн Боловсрол шинжлэх ухааны газарт нийлүүлсэн байна.

Б.3.2 Нэмэлт санхүүжилтийн гэрээг эрх шилжиж ирсэн төсөл арга хэмжээнүүдэд байгуулаагүй байна.

Төсөл арга хэмжээний санхүүжилтийг гүйцэтгэлээр Сангийн яамнаас ирүүлдэг тул Дундговь аймгийн Төрийн сангийн дансанд үлдэгдэл байхгүй байна.

Б.4. Захиалагчийн хяналтыг 6 төсөл арга хэмжээнд 8 удаа гүйцэтгэсэн байна.

Б.4.1 Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлсэн барилга, байгууламжид Дундговь аймгийн газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газрын Барилга, хот байгуулалтын хэлтсээс тухай бүр захиалагчийн хяналтыг хийж, фото зургаар баримтжуулж, өгсөн үүрэг даалгаврынхаа хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажилласан байна.

Захиалагчийн хяналтыг тайланд онд давхардсан тоогоор 8 удаа хяналт хийж, техник хяналтын зардалд 33.6 сая төгрөгийг зарцуулжээ.

Б.5. Төсөл арга хэмжээг хүлээн авах комиссыг хууль журмын дагуу томилж, ашиглалтад ашиглалтад хүлээн авсан байна.

Б.5.1 Тайланд хугацаанд бүрэн хэрэгжиж дууссан 3 төсөл арга хэмжээ байна. Үүнээс барилга байгууламжийн ажил нэг, Ижий говь", "Их соёл-Эх үндэс", "Шинэ хөдөө" төслийн эхний ээлжийн тоног, төхөөрөмжийг хүлээн авах комиссыг мэргэжлийн болон ашиглагч байгууллагын бүрэлдэхүүнтэй байгуулан, комиссын саналыг хурлын тэмдэглэлээр баталгаажуулж, дүгнэлт гарган хүлээн авсан байна.

Б.5.2. Наадмын талбайн дуусгал төсөл хөтөлбөрийг Дундговь аймгийн газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газрын даргын 2022 оны 07 дугаар сарын 26-ны өдрийн тушаалаар барилга, байгууламжийн ашиглалтад авах комисс томилсон байна. Тус комисс барилгын явцтай танилцан хугацаатай өгсөн үүрэг, даалгаврыг бүрэн хэрэгжсэний дараа буюу 2022 оны 08 дугаар сарын 15-ны өдрийн 20/2022 дугаар бүхий барилга, байгууламж ашиглалтад авах дүгнэлт үйлдэн хүлээн авсан байна. Аудитын явцад барилгын ажилтай танилцахад салхины улмаас үзэгчдийн суудлын дээвэр гол хэсгээрээ эвдэрсэн байдалтай байсан. Уг барилга, байгууламжийн ашиглалтад зүгшрүүлэх, тохируулах хугацаа дуусаагүй тул Барилгын тухай хуулийн 14 дугаар зүйлийн 14.6-т заасны дагуу гүйцэтгэгчийн зардлаар засвар хийлгэж, хүлээн авах шаардлагатай байна.

Б.5.3. Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар тайланд онд бүрэн хэрэгжсэн “Ижий говь”, "Их соёл-Эх үндэс", “Наадмын талбайн барилгын дуусгал” 3 төсөл арга хэмжээний 3,736.3 сая төгрөгийн, "Шинэ хөдөө" төслийн эхний ээлжийн 199.9 сая төгрөгийн нийт 3,936.2 сая төгрөгийн хөрөнгийг хүлээн авсан байна. "Их соёл-Эх үндэс" төсөл хөтөлбөрийн хүрээнд нийлүүлэгдсэн 798.3 сая төгрөгийн тоног төхөөрөмжийн 693.1 сая төгрөгийн тоног, төхөөрөмжийг ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэг, соёл урлагийн газруудад хүлээлгэн өгснийг тус байгууллагуудад зохих бүртгэл дансанд тусган зориулалтын дагуу ашиглаж байна. Энэ төсөл арга хэмжээний үлдэгдэл 105.2 сая төгрөгийн тоног төхөөрөмжид хяналтын тооллого хийхэд 2.5 сая төгрөг 4 ширхэг тоног, төхөөрөмж анхан шатны баримтгүй олгосон. Мөн "Шинэ хөдөө" төслийн нийлүүлсэн 199.9 сая төгрөгийн тоног, төхөөрөмжийг хүлээн авсан боловч бүртгэл дансанд тусгаагүй тул зөрчлийг арилгах албан шаардлагыг тус тус хүргүүлсэн.

- **Бүлэг 2. БҮЛЭГ В. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтыг хөгжлийн бодлоготой уялдуулж төлөвлөөгүй, хэрэгжилтэд тавих хяналт хангалтгүй, зарим төсөл, арга хэмжээг гэрээний хугацаанд гүйцэтгээгүй удаашралтай байна.**

В.1 Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтыг хуульд нийцүүлэн төлөвлөөгүй байна.

В.1.1 Төсөл, арга хэмжээний 41.5 хувь нь урт болон дунд хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичигтэй уялдаагүй байна.

Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2022 онд нийт 1,557.6 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 21 ТАХ-г хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж баталснаас аймгийн ИТХ-ын тогтоолоор 2 удаа өөрчлөлт оруулан, нийт дүнг 658.8 сая төгрөгөөр буюу 42.3 хувиар нэмэгдүүлэн 41 төсөл арга хэмжээ болгож баталсан байна

Нийт төлөвлөсөн ТАХ-ний 973.2 сая төгрөгийн 11 ТАХ нь "Аймаг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-тэй, 1,125.6 сая төгрөгийн 17 ТАХ нь "Засаг даргын үйл ажиллагааны мөрийн хөтөлбөртэй, 1,151.8 сая төгрөгийн 23 ТАХ нь Алсын хараа 2050 Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлоготой тус тус уялдаагүй байна.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн хөрөнгө оруулалтын асуудал хариуцсан нэгж нь төсвийн төслийн саналд хөрөнгө оруулалтын төсөл арга хэмжээг төлөвлөхдөө судалгаа хийж, нэн тэргүүний чухал ач холбогдолтой төслүүдийг тодорхойлон эрэмбэлж, жагсаалт гарган баримтжуулаагүй байна.

Иймд орон нутгийн хэрэгцээ шаардлагын суурь судалгааг жил бүр хийж аймгийн урт хугацааны хөгжлийн бодлого, аймаг хөгжүүлэх 5 жилийн үндсэн чиглэл, Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөр зэрэг бодлогын баримт бичигтэй уялдуулан, ирээдүйд үр өгөөжөө өгөх, орон нутгийн хөгжилд тодорхой дэмжлэг болохуйц төсөл арга хэмжээнд төсвийн хөрөнгө оруулалтыг төлөвлөж байх шаардлагатай байна

В.1.2. Төсвийн тухай болон төрийн хэмнэлтийн тухай хуульд нийцүүлэн төлөвлөсөн ч тендер шалгаруулалтын журмыг хэрэглэхээс зайлсхийн босго үнэд багтаан төсөвт өртгийг хувааж төлөвлөн, баталсан байна.

Тайлант онд цэнгэлдэх хүрээлэнг дуусгах 160.0 сая төгрөгийн ажлыг төлөвлөхдөө хугацаа бага гэсэн шалтгаанаар 20.0 сая төгрөгийн 8 хэсэг ажил болгон хувааж ИТХ-аар батлуулж тус бүрийг шууд гэрээ байгуулан гүйцэтгүүлжээ. Энэ нь Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 8 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2021 оны 124 дүгээр тогтоолын хавсралтаар батлагдсан төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагааны журмыг сонгоход баримтлах босго үнийг тус тус зөрчсөн байна. Энэ зөрчлийг дахин давтан гаргуулахгүй байхаар хугацаатай албан шаардлага хүргүүлээ.

Мөн Улс төрийн хэлмэгдэгчдийн дурсгалын талбай байгуулах ажилд 10.0 сая төгрөгийг төлөвлөж зарцуулсан нь орон нутгийн хөгжилд хувь нэмэр оруулахааргүй, хөрөнгө оруулалтын шинж чанаргүй, хэрэгцээ шаардлага багатай, иргэд олон нийт, ирээдүй хойч үед мэдлэг, мэдээлэл, сургамж өгч чадахааргүй, нийгмийн ач холбогдолгүй үрэлгэн зардал болсон байна.

Иймд хөрөнгө оруулалтыг хууль тогтоомжид нийцүүлэн, үр ашигтай төсөл арга хэмжээг төлөвлөж байх нь зүйтэй.

В.2 Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын хэрэгжилт үр дүнтэй ч шугамын өргөтгөлийн ажил удаашралтай, гэрээний хугацаандаа хэрэгжээгүй байна.

В.2.1. Худалдан авах ажиллагааг хуулийн дагуу зохион байгуулсан байна.

Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар тайлант онд нийт 14 ТАХ-ний худалдан авах ажиллагаанд тендер шалгаруулалт зохион байгуулахаас 3 ТАХ-нд нээлттэй тендер шалгаруулалтын арга, 10 ТАХ-ний худалдан авах ажиллагаанд харьцуулалтын арга хэрэглэж тендерийн 92.9 хувь нь амжилттай болсон, багийн төвийн конторын барилга барих ажлын тендерийг 3 удаа зарлан, амжилтгүй болж дараа онд шилжсэн байна.

Тайлант онд орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр хийгдсэн, тендер зарласан 13 ажлаас Сайхан-Овоо сумын Соёлын төвийн их засварын ажлыг суманд нь эрх шилжүүлж, 12 ажилд аймгийн ЗДТГ захиалагчаар ажиллажээ. Аймгийн ЗДТГ-ын даргын тушаалаар үнэлгээний хороог тухай бүрд нь байгуулж, тендерийн жишиг баримт бичиг, ирүүлэх шаардлагатай бүх мэдээлэл, тендер шалгаруулах шалгуур үзүүлэлт, захиалагчийн санал болгож байгаа гэрээний нөхцөлүүд, техникийн тодорхойлолт зэргийг бэлтгэж, худалдан авах ажиллагааны цахим системд нийтэд зарлан мэдээлжээ.

Харин оролцогчдоос ирүүлсэн тендер шаардлага хангаагүйгээс “Эрдэнэдалай сумын Соёлын төвийн тайзны хөшиг нийлүүлэх” болон “Бохир усны 458-р худгаас 416-р худаг хүртэл шугамын өргөтгөл”-ийн ажлуудын тендер 2-3 удаа дахин зарлагдсан байна.

В.2.2. Зарим төсөл, арга хэмжээг гэрээний хугацаанд багтаан гүйцэтгээгүй байна.

Аймгийн ИТХ-ын 2022 оны 05 дугаар сарын 26 –ны өдрийн 27 дугаар тогтоолоор нэмэгдүүлэн баталсан 41 төсөл арга хэмжээнээс:

- Багийн ахмадын төв /40.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй/ барих ажил тайлант онд 3 удаа тендер зарласан боловч амжилтгүй болсон.
- Сайнцагаан сумын төвд зөвшөөрөлгүй газар ашигласан иргэн, аж ахуйн нэгжийн газар чөлөөлөх зардал гаргах шаардлагагүй болсон шалтгаанаар тус тус хийгдээгүй байна.

Хил хаасантай холбоотой бараа материалын нийлүүлэлт саатсан, төмөр замын тээврийн зөвшөөрөл удааширсан, цемент хомсодсон зэрэг шалтгаанаар зарим ТАХ-үүд хугацааг 1-4 сараар сунган гэрээнд нэмэлт өөрчлөлт оруулсан байна.

Бохир усны 458-р худгаас 416-р худаг хүртэл шугамын өргөтгөлийн ажлын тендерийг 3 удаа зарлан, гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулж ажлын гүйцэтгэх гэрээгээр 2022 оны 08 дугаар сарын 01-ний өдөр ажлыг эхэлж, 10 дугаар сарын 25-ны өдөр дуусган ашиглалтад оруулахаар заасан ч хугацаа сунгаагүй, тодорхойгүй шалтгаанаар өнөөг хүртэл дуусаагүй удаашралтай байгаа тул зөрчлийг арилгуулахаар хугацаатай албан шаардлага хүргүүлээ.

В.2.3. Санхүүжилтийг хууль, журам, гэрээнд нийцүүлэн олгосон байна.

Тайлант онд орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар төсөл арга хэмжээг хийж гүйцэтгүүлэхээр нийт 2,042.0 сая төгрөгийн гэрээ байгуулжээ. Үүнээс гүйцэтгэлээр тайлант онд 1,948.6 сая төгрөгийн санхүүжилт олгосон нь 95.4 хувьтай, 93.4 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна.

Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар тайлант онд зохион байгуулсан тендерт шалгарсан гүйцэтгэгчтэй байгуулсан гэрээгээр нийт 1,018.6 сая төгрөгийн санхүүжилт олгохоос тайлант онд 926.7 сая төгрөгийг олгосон 91.0 хувийн гүйцэтгэлтэй байна. Үлдэгдлийг Төрийн

хэмнэлтийн тухай хуулийн 13.1.3¹-д заасны дагуу зарцуулаагүй байна.

Тайлант онд орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар нийт 1,117.1 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 29 төсөл арга хэмжээг гүйцэтгүүлэхээр 1,023.4 сая төгрөгийн шууд гэрээ байгуулж 1,021.9 сая төгрөгийн санхүүжилт олгосон 99.8 хувийн гүйцэтгэлтэй байна. Энэ нь техникийн нөхцөл авах ажил 1.5 сая төгрөгөөр хэмнэгдсэнтэй холбоотой байна.

Гүйцэтгэгчтэй байгуулсан гэрээнүүдэд ажлын гүйцэтгэлийн хэдэн хувьд санхүүжилтийг олгох талаар тодорхой тусгаж, мөрдөж ажилласан, “Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журмын 2.3.2.4-т заасны дагуу засварын ажил, тоног төхөөрөмж, төсөл арга хэмжээг ашиглалтад хүлээн авах комиссын акт, гүйцэтгэгчийн эцсийн санхүүжилт хүссэн албан бичиг, захиалагчийн тооцоог тус тус үндэслэн санхүүжилтийг олгож баримтжуулсан байна.

В.2.4. Төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилтэд тавих хяналтыг бүрэн хэрэгжүүлээгүй байна.

Тайлант онд бүрэн хэрэгжсэн 37 төсөл арга хэмжээнээс:

- “Бүрдийн уянга” хүүхдийн зуслангийн дээврийн засвар;
- БТСГ-ын барилгын дээврийн засвар;
- ТХДЖТеатрын барилгын пасады засварын ажлууд захиалагч болон зохиогчийн хяналтыг хийсэн.

Харин Сайхан-Овоо сумын Соёлын төвийн их засварын ажилд захиалагч хяналтыг хийсэн зохиогчийн хяналт хийгдээгүй байна.

Үлдсэн 33 төсөл арга хэмжээнээс 10 ажлыг хүлээн авахдаа гэрээ дүгнэсэн акт үйлдэж баримтжуулсан нь нийт ажлын 30.3 хувийг эзэлж байна.

Энэ нь “төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журам”-ын 4.1.30 заалтыг зөрчсөн байна.

Иймд хэрэгжүүлсэн төсөл арга хэмжээг гүйцэтгэгчээс хүлээн авахдаа гэрээний үүргийн биелэлтийг тооцож, акт үйлдэн баримтжуулж хэвших нь зүйтэй.

Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын гүйцэтгэлээр нийт 1,948.6 сая төгрөгөөс 861.5 сая төгрөгийн хөрөнгийг холбогдох байгууллагын хөрөнгийн дансанд орлого авч, санхүүгийн тайланд тусгасан, нэг удаагийн шинж чанартай 1,087.1 сая төгрөгийг зардлаар тайлагнасан байна. Хөрөнгийн дансанд бүртгэсэн засвар, тоног төхөөрөмжүүд нь зориулалтын дагуу бүрэн ашиглагдаж байна.

Дүгнэлт

Аудитын явцад цуглуулсан нотлох зүйлс, аудитын дүнд үндэслэн дараах дүгнэлт хийж байна. Үүнд:

- ✓ Төсөл арга хэмжээ нь Монгол Улсын урт болон дунд хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичигтэй уялдаагүй байна;
- ✓ Төсөл арга хэмжээний эдийн засгийн үр ашгийг тооцож төлөвлөөгүй байна.
- ✓ Худалдан авах ажиллагааг хуулийн дагуу зохион байгуулсан байна;
- ✓ Төсөл арга хэмжээг хэрэгжүүлэх боломжтой хугацаанд эрхийг шилжүүлсэн боловч зарим ТАХ-ний тендер шалгаруулалт зохион байгуулахдаа хугацаа алдсан байна;
- ✓ “Эрдэнэдалай сумын хатуу хучилттай 2км авто зам”, “Говь-Угтаал сумын Спорт залны барилга”-ын гүйцэтгэл удаашралтай байна;

¹ / хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааны үр дүнд бий болсон хэмнэлтийг зарцуулахгүй байх;

- ✓ *Ашиглалтад орсон 199.9 сая төгрөгийн хөрөнгийг бүртгэл, тайланд тусгаагүй байна;*
- ✓ *Санхүүжилтийг хууль, журамд нийцүүлэн олгосон байна;*
- ✓ *Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хийгдэж барилга, байгууламжид захиалагчийн хяналтыг фото зургаар баримтжуулж, өгсөн үүрэг даалгаврынхаа хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажилласан байна;*
- ✓ *Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн дотоод хяналт болох Санхүүгийн хяналт, дотоод аудитын алба нь орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын хэрэгжилт, гүйцэтгэлийн байдалд хяналт шалгалт хийж, үнэлэлт дүгнэлт өгөөгүй байна.*
- ✓ *ОНХО-ыг төсвийн тухай болон төрийн хэмнэлтийн тухай хуульд нийцүүлэн төлөвлөсөн ч ТАХ-ний 41.5 хувь нь урт болон дунд хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичигтэй уялдаагүй, тендер шалгаруулалтын журмыг хэрэглэхээс зайлсхийн босго үнэд багтаан төсөвт өртгийг хувааж төлөвлөн, баталсан байна.*
- ✓ *Худалдан авах ажиллагааг хуулийн дагуу зохион байгуулж санхүүжилтийг хууль, журам, гэрээнд нийцүүлэн олгосон ч хэрэгжилтэд тавих хяналтыг бүрэн хэрэгжүүлээгүйгээс зарим төсөл, арга хэмжээг гэрээний хугацаанд багтаан гүйцэтгээгүй, гэрээний үүргийн биелэлтийг тооцож баримтжуулаагүй байна.*

Зөвлөмж

Аудитын нотлох баримт, аудитын дүгнэлтэд үндэслэн дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг дор дурдсан байгууллага, албан тушаалтанд зөвлөж байна.

Аймгийн Засаг даргад:

1. *Төсөл арга хэмжээг Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого “Алсын хараа-2050”-тай аймгийн 2021-2025 онд хөгжүүлэх 5 жилийн үндсэн чиглэл, баримт бичигтэй уялдуулан жил бүрийн хөрөнгө оруулалтыг төлөвлөж байх;*
2. *Хөрөнгө оруулалт бага хийгдэж байгаа салбарын хэрэгцээ шаардлагыг судалж аймгийн хүн ам, нийгэм, эдийн засгийн үзүүлэлт болон тухайн салбарын үндсэн үзүүлэлтүүдэд дүн шинжилгээ хийж, барилга, байгууламжийн чанар, насжилт, хүчин чадал зэргийг тооцон үзэж, хөрөнгө оруулалтын ажлыг төлөвлөх;*
3. *Наадмын талбайн дуусгал ажлын гэрээт хугацаанд үүссэн эвдрэлийн шалтгааныг тогтоож, гүйцэтгэгч компаниар засварын хийлгээж, чанарын хяналт тавьж барилга байгууламжийг хэвийн үйл ажиллагаанд оруулах ажлыг зохион байгуулах;*
4. *Орон нутгийн хэрэгцээ шаардлагын суурь судалгааг жил бүр хийж дунд хугацааны бодлогын баримт бичигтэй уялдуулан, ирээдүйд үр өгөөжөө өгөх, орон нутгийн хөгжилд тодорхой дэмжлэг болохуйц төсөл арга хэмжээг хууль тогтоомжид нийцүүлэн төсвийн хөрөнгө оруулалтад төлөвлөж байх;*
5. *Хэрэгжүүлсэн төсөл арга хэмжээнүүдийг хүлээн авсан акт, гэрээний үүргийн биелэлтийг дүгнэх ажлыг бүрэн хийж хэвших, хүчин төгөлдөр анхан шатны баримтыг үндэслэн санхүүжилтийг олгож, гүйцэтгэлд хяналт тавьж ажиллах;*

Санхүүгийн хяналт, дотоод аудит албанд:

1. *Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын хэрэгжилт, гүйцэтгэлийн байдалд хяналт шалгалт хийж, үнэлэлт дүгнэлт өгч удирдлагын шийдвэр гаргалтад зөвлөн тусалж байх;*

Орон нутгийн өмчийн газарт:

ХАА-нд мөрдөх хугацааг төлөвлөхдөө ТАХ-ний цар хүрээ, онцлог шинж чанар, худалдан авах ажиллагаанд мөрдөх журам, санхүүжилтийн хуваарь зэргийг харгалзан үзэж, төлөвлөгөөний дагуу ХАА-г зохион байгуулах

Монгол Улс, Дундговь аймаг 48090, Сайнцагаан сүм, Нарлаг
баг, Нутгийн удирдлагын ордон Утас/Факс: 70-59-24-39
E-mail: dundgovi@audit.gov.mn ᠓ᠨ